

Lokal utvecklingsplan för

Femsjö 2.0

Denna version uppdaterades 2023.

Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling, Europa
investerar i landsbygdsområden

 Region Halland

1.Syfte, bakgrund och process

Bygden skriver en Lokal utvecklingsplan (LUP) huvudsakligen för sig själv, som ett strategiskt dokument i sitt arbete med framtidsfrågor, men också för att ha en process som bygden kan ha som underlag för möjliga framtida satsningar. Tanken är att en gemensam framtidsvision kan göra det lättare att hushålla med bygdens ideella kraft och sätta in den där den mest behövs och efterfrågas. Målet är att arbeta för att uppnå och få behålla den bygd vi drömmer om.

Första versionen av LUPen togs fram genom tre olika steg. Som startskott ägde en framtidsverkstad rum med ca 40 deltagare den 18/11-2015. Då fick fyra personer i åldrarna 20, 39, 41 och 43 år uppgiften att ta fram ett utkast. Ytterligare 7 personer i spridda åldrar fick ingick i referensgruppen som fick uppdraget att se över utkastet innan nästa fullförsamling. LUPen antogs vid en fullförsamling den 3/2-2016.

Denna andra version av LUPen är en komplettering av första versionen med de underlag, behov och möjligheter som diskuterats under processen som pågick inom projektet "Smarta Landsbygder i Halland" med start maj 2022 till slutet på 2023. Under processen bjöds det in till fullförsamling med olika teman följande träffar: 17/9-2022 tema "Stolthet", 22/10-2022 "Inspiration", 14/11-2022 "Idéverkstad", 5/12-2022 "Vision" och 27/2-2023 "Energi". Parallellt har en arbetsgrupp om 6 personer arbetat enligt metoden för en lokalekonomisk analys under 5 kvällar och sammanfattat ett underlag där en del information samt statistik är tillagd i LUPen. Under maj månad 2023 skickades det ut en sammanfattning av behoven, "Behovsanalys Femsjö 20230508", som uppkommit från årets process samt en jämförelse med förändringar från första versionen av LUPen. Underlaget gick ut till 15 personer som under processen anmält sitt intresse för utvecklingen i bygden och de ombads att föreslå ändringar och kommentarer på underlaget, under en remissperiod om knappt en månad. En sammanfattning av de behoven finns i Bilaga 1.

Dessutom innehåller denna andra version av LUPen en sammanställning av processen som Hylte kommun drivit som de kallar "Medborgarbudget för att främja ortsutveckling". Hylte kommun höll första informationsmötet i Femsjö under november 2022 och har sedan parallellt med ovanstående möten drivit en process för "Medborgarbudget" som blev klar i slutet av 2023. Sammanställningen och resultatet från processen "Medborgarbudgeten" finns i Bilaga 2.

I framtiden kommer LUPen att uppdateras vid behov, men minst var femte år. Styrelsen för Landsbygdsföreningen Femsjö har ansvar för uppdateringen.

2. Beskrivning av Femsjö

Historia

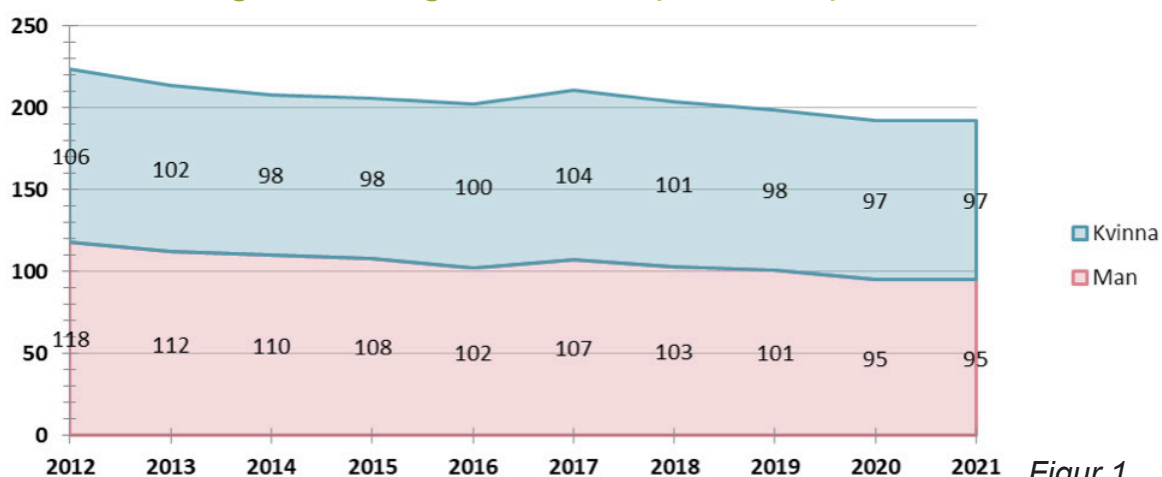
Jordarna runt Femsjö odlades tidigt och fornfynd visar att människor vistats i området redan före Kristi födelse. I Femsjöområdet finns det gott om lämningar från järnåldern. De treuddar som finns vid Bösseberget, Haghult, Bohult, Bökeberg, Stubbedoda, Saraböke, Ekornahult, Hökhult och Hallaböke vittnar om att det bodde folk på de flesta håll i socknen på den tiden. Mellan 1000-talet och 1200-talet skedde viktig teknisk utveckling och man började mer allmänt använda en järnskodd spade och fick bättre årdar för jordbearbetning. Sen följde en lång period av folkökning i Sverige och ny mark odlades i stor omfattning. Under åren 1347-1351 härjade "digerdöden" i Europa och även om man inte vet hur det drabbade Femsjö är det troligt att flera gårdar kom att ligga öde precis som på många andra håll. Under medeltiden växte kyrkans och adelns makt allt starkare och många människor blev arrendatorer och fick betala för att bruka marken. Redan på 1300-talet fanns en församling som hette Femsrydh som kom att bli Femsjö. Det finns dokumentation med namnen på rika ägare till gårdarna Knalleberg, Duvhult, Yaberg, Torsaberga och Kullhult finns från början av 1400-talet. Nära husen odlade man humle som användes till att brygga öl. Utanför de permanenta åkrarna i skogskanten bedrev man svedjebruk. Livet i byn har tidvis varit turbulent på grund av läget nära svensk-danska gränsen. Under nordiska sjuårskriget 1563-1570 härjades Femsjö svårt och det fortsatte in på 1600-talet. När Halland blev svenskt blev det fred i Femsjö och befolkningen ökade. 1749 bodde det 370 personer i socknen och under de kommande 100 åren fortsatte befolkningen att öka. Som mest har det bott 906 personer i Femsjö, det var år 1886, för att sedan minska igen. Många utvandrade till Amerika och senare även på andra håll. Kyrkans exakta ålder kan inte fastställas, men dess huvudsakliga utseende dateras till 1700-talet. Kyrkans takmålningar är dess mest kända interiör och de blev klara 1749. Femsjö folkskola byggdes 1878-79 och småskolan byggdes 1903. Skolan var i bruk fram till 1984. Vid Femsjö prästgård finns en minnessten över bygdens stolthet, Elias Fries, som var en framstående botanist och mykolog under 1800-talet. Han föddes 1794 i prästgården som enda barnet till prost Theodor Fries och han hade redan tidigt ett stort naturintresse.

Geografi och befolkning

Femsjö kyrkby ligger Femsjö socken i Småland, i Hylte kommun i Hallands län. Området som denna plan avser är Femsjö socken. Femsjö socken är en sjörik och kuperad skogsbygd. Orter som ligger runt Femsjö är Hyltebruk 16km, Unnaryd 19km och Lidhult 18km. Till närmsta stad Halmstad är det 44 km. Det finns totalt 27 sjöar med nästan 11 kvadratkilometer vattenareal.

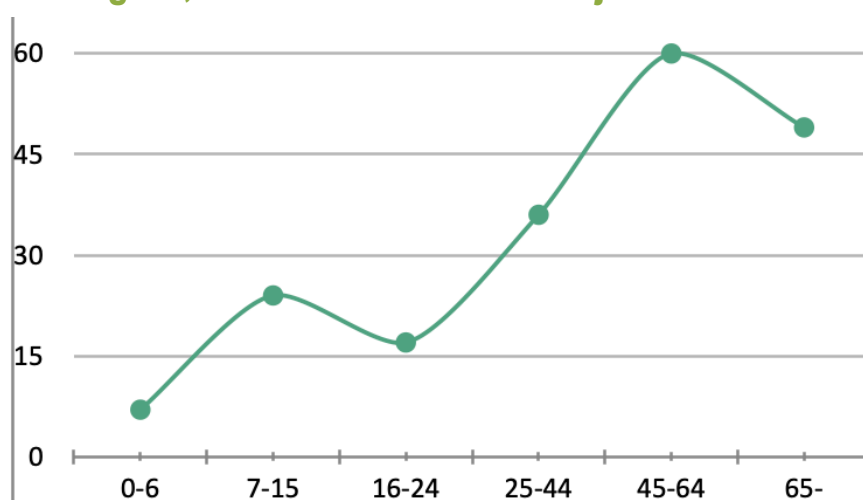
I underlaget för den lokalekonomiska analysen som genomfördes under 2022/23 köptes det in ett statistikpaket från Statistikmyndigheten SCB, nedan statistik är hämtat ifrån det underlaget. Bygden är glest befolkad med 2,3 invånare per kvadratmeter att jämföra med 11,2 inv./km² i Hylte kommun totalt sett. År 2021 bodde det totalt 193 personer varav 98 kvinnor och 95 män. Figur 1 nedan visar på befolkningsutvecklingen mellan åren 2012 – 2021, en svagt nedåtgående trend. Figur 2 nedan visar på åldersstrukturen där de finns flest, 60 personer, i åldersgruppen 45-64 år i Femsjö socknen.

Befolkningsutveckling under 10 år (2012-2021)

Figur 1

Demografi, åldersstruktur för Femsjö socken år 2021

Figur 2

Femsjö kyrkby är ett riksintresse med kulturmiljövården som välbevarad kyrkbymiljö med kyrka, prästgård, kyrkstallar, äldre gårdar och skola. Femsjö kyrkby har många besökare som vill uppleva kyrkbyn, kyrkan, Elias Friesmuseet och Gula Spåret med tillhörande kortare slingor (startpunkt vid informationsbyggnaden vid skolan).

3. Lokalekonomi, näringsliv och service

Lokalekonomi

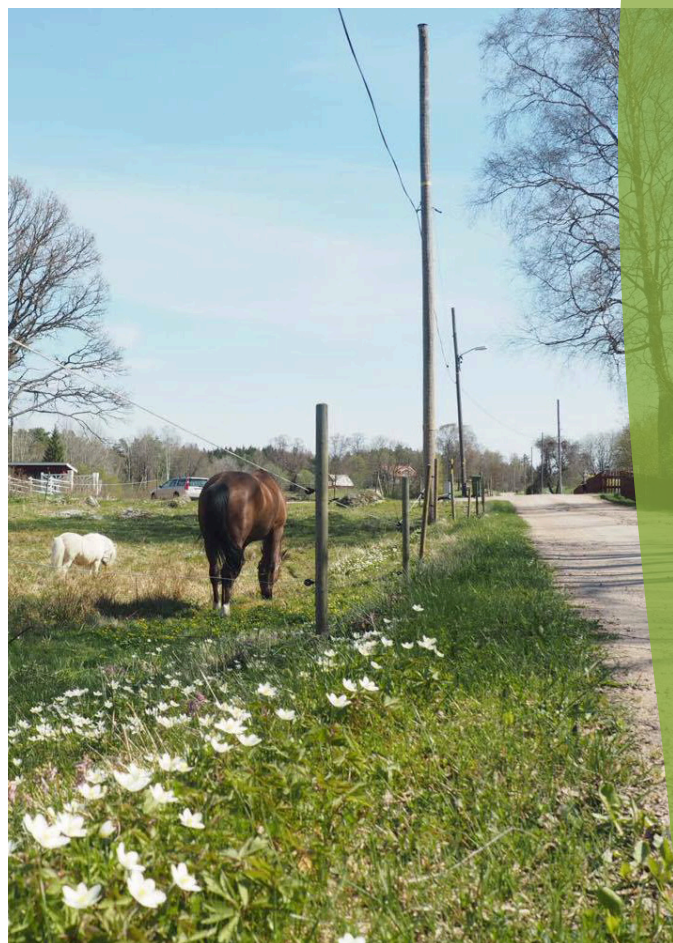
I underlaget för den lokalekonomiska analysen som genomfördes under 2022/23 slår det fast att bygdens totala inkomster 2022 uppgick till 34 miljoner kronor. Detta är beräknat enligt SCB statistik med 85 hushåll som har en median disponibelinkomst per hushåll på 401 000 kr. Det är en mycket liten del av bygdens totala inkomst som spenderas inom bygden, en stor del läcker ut igen. Arbetsgruppen för den lokalekonomiska analysen kom fram till att bygden får ut mer av att lämna fokuset på inkomsterna och läckaget och istället fokusera på de andra viktiga resurserna i bygden. Viktiga resurser som arbetsgruppen identifierade var engagemang, idéer och befintliga gemensamma mötesplatser.

Näringsliv

Femsjöbygden är en skogsbygd, men här finns även lantbruk och framförallt en hel del hantverkare och andra egenföretagare. Även turistföretagare syns i bygden. Sammantaget tjänar många i bygden sina levebröd på utpendling till jobb; enligt SCB, år 2020 var det hela 64% av befolkningen som pendlar ut från Femsjö socken. Framförallt till andra orter inom Hylte kommun, 78 %, men det förekommer pendling till både Ljungby och Halmstad kommun. Det finns relativt många småföretag på orten, enligt SCB är det år 2022 27 stycken. I de flesta fall handlar det om enpersons företag. Det finns även 5 småföretag med fler än en person anställda, enligt statistiken 5 företag. Antalet företagare visar tydligt på den entreprenörsanda som är synbar på landsbygd/glesbygd i hela landet. Entreprenörskap är viktigt för den som vill bo på landsbygden i Sverige, och den syns i allra högsta grad även i Femsjöbygden.

Vilken service finns det på orten?

Det finns skolskjuts, hemtjänst, färdtjänst, lantbrevbärare och snöplogning. Hallandstrafiken eller annan allmän kollektivtrafik saknas. Femsjöbygden är för övrigt ett område där offentlig service är näst intill obefintlig. Här måste invånarna själva förändra vad som ska förändras och själva organisera det som behöver organiseras.

4. Föreningar och mötesplatser

Femsjö hembygdsförening

Föreningen bildades 1954 och har ca 155 medlemmar (noterat år 2016).

Hembygdssföreningen vårdar Friesmuseumet och hembygdsgården Haggården.

Föreningen samlas årligen kring två lite större och stående aktiviteter. Dessa är Valborgsfirande och firandet av Hembygdens dag. Valborgsmässafton firas vid Femsjö gamla skola med vartal av en inbjuden gäst och kyrkokör. Hembygdens dag firas vid Haggården söndagen efter midsommar. Kvällen före midsommarafton kläs och reses midsommarstången gemensamt. Andra återkommande aktiviteter att samlas kring är lövräfsning på våren och slåtter på hösten. Detta görs vid Haggården med syftet att bevara ängsfloran som bara finns där och på några få andra ställen i socknen.

Föreningens syfte inkluderar att med kunskap om kultur- och naturarvet aktivt delta i förandet av framtidens hembygd. Detta innebär att föreningens verksamhet skulle kunna breddas. Föreningen är öppen för alla och politiskt och religiöst obunden.

Landsbygdssföreningen Femsjö

Föreningens ändamål är att främja samvaro och trivsel i Femsjö bygd. Ingen medlemsförteckning förs av föreningen utan alla i bygden är välkomna på föreningens aktiviteter och till föreningens verksamhet. Föreningen bjuder årligen in till kräftskiva efter sommaren och att kring tjugondag knut dansa ut julen tillsammans.

Stiftelsen Femsjö skola

Hylte kommun avsåg 1992 att sälja skolorna i Femsjö och bjöd ut fastigheten.

Föreningarna i Femsjö slöt sig då samman, bildade Stiftelsen Femsjö skola, och förvärvade fastigheten 1993. De två föreningarna Landsbygdssföreningen Femsjö och Femsjö Hembygdssförening har utsett och utser ledamöter.

Femsjö kyrkby har klassats som ett område av riksintresse för kulturmiljövården. I stadgarerna för Stiftelsen antogs som ändamål för stiftelsen att bevara kulturmiljön i Femsjö kyrkby samt att vara en "samlingsplats för bygdens folk". Efter förvärv av Femsjö prästgård 2008 äger och förvaltar stiftelsen totalt 8 lägenheter i skolan, Hilmagården och Prästgården.

Stiftelsen erbjöd 2023 bostäder åt 8 hushåll, med omkring 16 personer vilket då var drygt 8% av befolkningen. Därtill finns en samlingslokal i skolan, ett litet vandrarhem (som år 2023 hyrs ut som lägenhet och är medräknad som 1 hushåll med 2 personer). Samlingslokalen nyttjas av Hyltes skolor för naturskoleverksamhet samt av bygdens föräldrar för en verksamhet liknande "öppen förskola". Stiftelsen förvaltar även en skogsfastighet och alstrar en del jobb för lokala ungdomar och företagare.

Kyrkan

Kyrkan har gudstjänster och musikgudstjänster och en del aktiviteter som exempelvis kyrkkaffe, kyrkokören och husförhör. Kyrkokören är en fyrstämig kör med ca 15 medlemmar. Årliga husförhör är en gammal tradition som fortfarande lever kvar runtom i församlingen. Kyrkans anställda engagerar sig i invånarna med hembesök och samtal. Dessa samtal är förutsättningslösa såtillvida att den som behöver stöd inte måste vara "bokstavstroende" utan kyrkan erbjuder samtal om både existentiella frågor och privata förhållanden.

Diverse vägföreningar

Fiskevårdsområdesföreningar

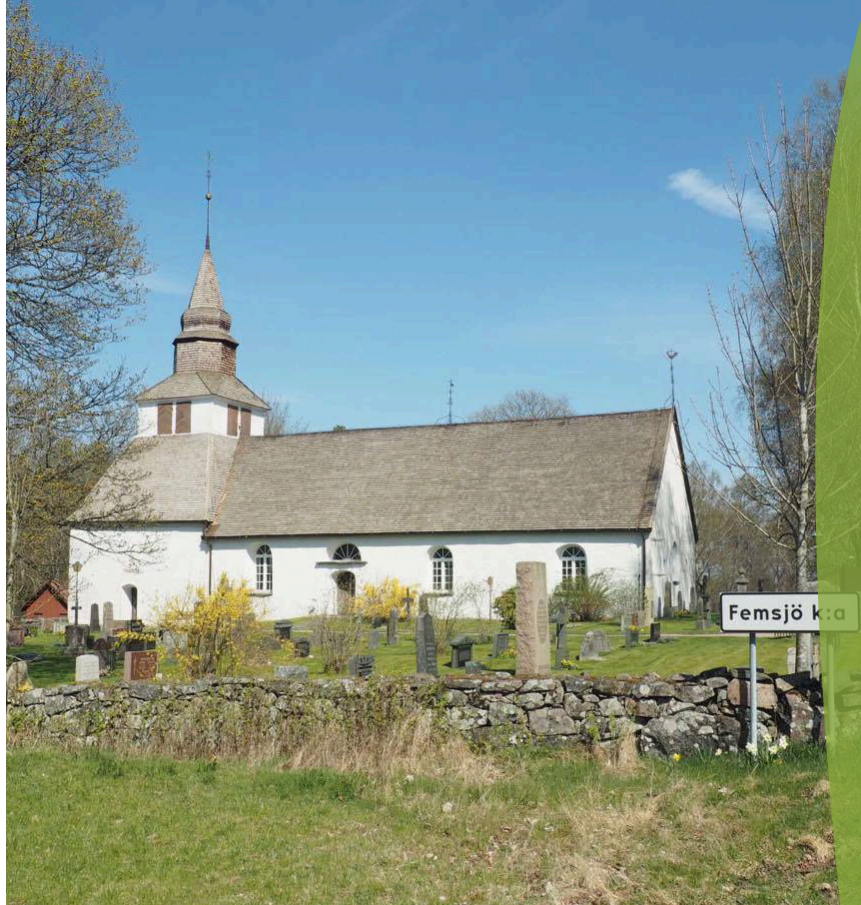
Det finns tre fiskevårdsområden vilka omfattar sjöar inom Femsjö socken:

- För Allgunnen, Frillensjöarna och några mindre sjöar finns Allgunnen-Frillens fiskevårdsområde.
- För Nejsjön och en sjö som heter Yasjön finns Yasjön-Nejsjöns fiskevårdsområde.
- För Färgensjöarna, Hallasjön och Yabergssjön finns Färgensjöarnas fiskevårdsområde.

Fiskevårdsområdena upplåter sjöarna för fiske genom försäljning av fiskekort.

Jaktlag

Jakten fyller en viktig social funktion och gör att intresserade grannar samlas kring gemensamma aktiviteter. Det finns ett flertal organiserade jaktlag inom socknen.

Mötesplatser

Lokaler och mötesplatser finns både inomhus och utomhus i Femsjö. Mötesplatser inomhus är församlingshemmet, skolan, mangelboden men även företag som Sågknorren och Bäckhästen. Kyrkan är också en mötesplats för bygden, i synnerhet under högtider. Mötesplatser utomhus är Furuwallen (byns fotbollsplan), sjöarna, skolan och informationshuset vid starten av Gula spåret som används som mötesplatser flera gånger under året. Även Hembygdsgården och Friesmuseét bör nämnas här. Förutom dessa platser av allmän karaktär finns en hel del privata mötesplatser som uppstår, exempelvis midsommarfest i grannens lada, gemensam bastuflotte för några familjer, bryggor, promenadstråk och liknande. Säkerligen finns liknande mötesplatser i varje by. Dessutom finns en hemsida, Femsjo.com, som skulle kunna vara en virtuell mötesplats, liksom Facebooksidan "Femsjö". Dessutom har det under 2023 delats en hel del aktiviteter, idéer och initiativ i två olika Facebook-grupper: "Femsjö intranät" samt "Vi i Bohult & Hallaböke". Det finns mer information om Femsjö och dess aktiviteter på www.femsjo.com

8

Turism

I socknen finns det många besöksmål, både vad gäller natur och bad, kultur och turistnäring. På Femsjo.com finns 20 besöksmål upplistade som både besökare och boende kan njuta av. Även Hylte kommuns hemsida informerar om möjliga aktiviteter och sevärdheter. Turistföretag på orten är Pensionat Sågknorren, Café Bäckhästen, Stedsans samt Yaberg Affären. Stuguthyrning finns det mycket av i området, som erbjuds från privatpersoner genom olika företag.

5. Bygdens anda

Bygdens anda sammanfattades på framtidsverkstaden 2016 med orden: "god sammanhållning, hjälpsamhet, trevlig atmosfär, tryggt". Det är även i allra högsta grad privatpersoner som samverkar och skapar mötesplatser på olika sätt. Bygdens anda kan inte enbart beskrivas utifrån föreningars verksamhet. Det är god sammanhållning på orten, men detta är främst i varje mindre by för sig. Mellan byarna kan sammanhållningen stärkas. Sammanhållningen är beroende av att mötesplatser skapas som är av intresse för invånarna. Föreningarna på orten samarbetar inte strategiskt runt detta ändamål idag. När samarbete sker är det mycket beroende på personer som har anknytning till mer än en förening.

Gemenskapen grundar sig mycket på att det finns en stolthet och en stark identifiering till Femsjöbygden.

Beskrivningen ovan från "Bygdens anda" känns också igen från samtalen under 2022 års process med beskrivningar av gott samarbete i småbyar eller hushåll emellan men inte som socken i stort. Således hölls 2023 ett gemensamt årsmöte för Hembygdsföreningen och Landsbygdsföreningen där de tillsammans skapade ett aktivitetsprogram för året med flera aktiviteter i syftet att främja sammanhållningen: välkomstfika för nyinflyttade, fräftskiva samt vandringar i samarbete med nya företagsaktörer så som Stedsans och Yabergs Affär.

6. Styrkor och resurser

En hel del starka sidor och resurser identifierades under framtidsverkstaden 2016. Femsjöbygden har en fantastisk natur med rikt växt- och djurliv, tystnad och stillhet som ändå ligger nära till yttre arbetsmarknader. Det finns naturreservat blandat med öppna kulturlandskap i ett sammantaget lätt kuperat landskap. Det finns fantastiska sjöar och därmed närhet till bad, skridskoåkning och fiske. Bebyggelsen bidrar till en pittoresk, ombonad känsla. Både byggnader i privat ägo bidrar till detta, liksom de centrala byggnaderna i byn Femsjö som kyrkan, skolan och även hembygdsgården, Friesmuseet och prästgården. Runtom i bygden präglas bebyggelsen av gårdar av småländsk karaktär vilket ger ett väldigt pittoreskt intryck, se "Områdesbestämmelser för Femsjö by". Det finns en del mötesplatser utformade på egen hand, och det finns ett engagemang i bygden och en utpräglad entreprenörsanda med driftig attityd. Alla känner alla i varje by för sig och det finns en stolthet och en stark anknytning till bygden som livsplats. Det är tryggt att bo i byar där alla känner varandra.

Under samtalen 2022 känns mycket igen av ovan med en reservation för att alla inte längre upplever att de känner varandra. Arbetsgruppen för Lokalekonomisk analys identifierade en del lokala resurser, som inte nämns ovan, som här läggs till:

- Skogen med sitt produktionsvärde och ved
- Jordbruk – aktivt brukande av mark
- Jaktmarker – värde av arrenden
- Turism – stuguthyrning, pensionat & vandrarhem
- Svenska kyrkans verksamhet – både som mötesplats och socialt ansvar i bygden
- Socialt ansvar i bygden – flera som tar hand om grannar och äldre
- Befintligt engagemang i föreningar och aktiviteter
- Produktion av kultur och sport – fotbollen på Furuwallen exempelvis
- Nyinflyttade personer

7. Utvecklingsmöjligheter

Under processen 2022-23 känns alla beskrivna utvecklingsmöjligheter nedan igen men under den nuvarande processen så har två punkter återkommit under flertalet möten och samtal i bygden:

- "Öka sammanhållningen" eller känslan av en gemenskap i hela bygden
- "Öka utbudet av boendemöjligheter"

Dessa två bör ses som mer prioriterade än de andra. Därför är de återgivna i sin helhet efter nedan SWOT.

SWOT

Här följer en uppdaterad SWOT- analys efter samtalen som genomförts under 2022/23:

STYRKOR

- Fantastisk natur, djur och växtliv
- Närhet till sjöar, bad och skridsko-åkning
- Tystnad och frid
- Ombonat
- Attraktivt läge
- Entreprenöriell anda
- Gemenskap i byarna
- Rikt föreningsliv
- Många enstaka företag skapar liv i bygden
- Generationsskifte i lokala jordbruket
- Förnöjsamhet uttryckt som "Vi ska värna det vi har och utvecklas i varsam takt"
- Mötesplatserna "Furuvallen" och "Mangelboden" för yngre
- Årligt återkommande "Välkomnstfika"

SVAGHETER

- Bostadsbrist
- Brist på yngre krafter i allmänna aktiviteter
- Inte lika stark sammanhållning mellan byarna som i varje by för sig
- Det saknas en gemensam arena för bygdens utvecklingsarbete i dagsläget
- Dålig service

MÖJLIGHETER

- Fortsätta få in fler unga i föreningslivet eller låt dem skapa egna sätt att integrera sitt engagemang i bygden, liknande Furuvallen
- Eventorganisation
- Gemenskapslösningar för att öka sammanhållningen
- Integrera den stora andelen återvändande semesterboende i utvecklingen
- Skapa fler arbetstillfällen av korttidssemesterboendet

HOT

- Andelen semesterboende fortsätter öka och förtränger andelen året runt boende
- Lantbruk läggs ner och bygden växer igen
- Ideellt engagemang tar slut
- Samhällsutvecklingen hotar jordbruket
- Återkommande inbrott hotar tryggheten

Öka utbudet av boendemöjligheter:

Det behövs plats för fler barn, ungdomar och unga vuxna att flytta till Femsjö. Både uppväxta barn från familjer från bygden liksom nyinflyttare letar boende här. Efterfrågan är stor, men tillgången till prisvärda boenden liten. Det råder bostadsbrist i bygden, samtidigt som det finns en hel del sommarhus i omgivningen. Det finns ett reellt hot i att Femsjö saknar påfyllnad från yngre generationer på grund av bostadsbristen. I framtiden riskerar Femsjöbygden att sommarhusidyllen förstärks ytterligare samtidigt som bofasta befolkning åldras, eftersom möjligheten till påfyllning av yngre generationer är begränsad. Detta skulle leda till en bygd som inte är lika attraktiv som idag, eftersom skev åldersfördelning gör en bygd mindre levande. Däremot om det erbjuds boende i större utsträckning finns det stora möjligheter att utöka den bofasta befolkningen.

Öka sammanhållningen:

Även om föreningar och organisationer bjuder in till allmänna träffar, nås inte alla, det finns ingen gemensam arena där "alla" känner sig hemma och representerade. Det finns ett reellt hot att de ideella krafter som arbetar tröttnar utan att det finns någon som tar vid. Det finns en sammanhållning, men den är inte övergripande utan delvis fragmenterad i byarna i bygden. Det finns en risk att denna fragmentering ökar och leder till att det blir svårt att rekrytera ny ideell kraft. En ökad fragmentering minskar även bygdens attraktivitet. En stor möjlighet att öka bygdens attraktivitet och livskvalitet är att skapa fler arenor och öka aktiviteter som vänder sig till alla. Både föreningar och privatpersoner har ett ansvar att bjuda in andra till gemensamma aktiviteter. En möjlighet vore att skapa en gemensam intern plattform för invånare och verksamma i socknen.

8. Samlad bild

Sammantaget är Femsjö socken en bygd med ett geografiskt oerhört attraktivt läge. Befolkningen är stolta och känner stark tillhörighet med orten. Femsjö har därför en mycket god utgångsposition. Samtidigt är riskerna att ta på största allvar. Om inte bygden arbetar strategiskt långsiktigt med framtiden finns en överhängande risk att bygden utarmas på människor liksom många delar av Sveriges landsbygd gör idag. Trivseln sker inte av sig själv, utan det är människor och deras engagemang som står bakom detta. För att öka och upprätthålla denna så behöver bygdens befolkning samordna sig bättre. Dessutom är det viktigt att ta på allvar att det råder bostadsbrist i Femsjö, till skillnad från många andra landsbygd i Sverige där det snarare finns god tillgång till prisvärda bostäder. Samarbetet mellan lokala företag kan utökas och även inbegripa exempelvis marknadsföring lokalt, så att den lokala marknaden får möjlighet att utnyttja de tjänster som finns i bygden. De öppna landskapen är hotade på samma sätt som i resten av landet, men det är i dagsläget svårt att se hur befolkningen i bygden kan stödja sina bönder och lantbrukare på ett bättre sätt.

9. Vision av byns framtid

Visionen skriven 2016 lästes gemensamt under ett bymöte under hösten 2022 och diskuterades därefter under ett gruppsamtal mellan de totalt personer som samlats. Förutom en revidering av texten där bankomaten exkluderades från visionen framkom inget behov att ändra texten i sin helhet. Däremot diskuterades huruvida visionen lever, vilka som känner medägarskap i den samt vad för handlingskraft den bidragit till.

Vision

Året är 2025. Du är på väg med ditt flyttlass till Femsjö för att bosätta dig här efter att ha bott på annat håll sedan din barndom. Det var 10 år sedan du sist var här. De minnen och känslor som främst kvarstår inom dig av Femsjö är en tystnad, ett tryggt ställe med underbar natur och öppna landskap. Atmosfären som fanns var vänlig. Bland människor rådde det god sammanhållning. Du får tillbakablickar från tider då du och dina kompisar som bodde i närheten av dig spelade fotboll på Furuvallen, hur ni på sommaren kunde ta flera rundor ner till sjön och ta ett svalkande dopp mellan era äventyr i naturen och gårdarna ni bodde på. Du saknar det, att vara barn och alltid ha något att hitta på i den fria miljö som Femsjö erbjöd. Men det du funderar över är varför du endast umgicks med de som bodde närmst och när du tänker efter minns du inte riktigt vilka andra familjer som bodde i närområdena utanför byn.

Men nu är du tillbaka. Du kollar ut genom bilrutan. "Wow, naturen är lika vacker som för 10 år sedan. Så glad jag är över att vara tillbaka. Vilken tur vi hade som kunde köpa ett hus vid sjön. Och tänk att mina barn faktiskt ska kunna gå på förskola i denna fridfulla miljö".

Innan du åker vidare tar du och besöker din mamma som bor kvar i Femsjö men som flyttat till det nybyggda ålderdomshemmet. Du glädjer dig över hur lycklig hon är att kunna stanna kvar i byn hon bott i sedan 30-årsåldern. Att hon kan bo bredvid sina grannar hon känt så stor del av sitt liv. Att hon kan ta en promenad på spåren hon gått så många gånger i den natur hon uppskattar så mycket.

Väl inne på hemmet möts du av gamla bekanta som har så mycket att berätta om vad som har hänt i Femsjö sedan du åkte. Du får mycket positiva överraskningar. Det visar sig att du visst inte hade behövt så mycket tur som du trodde när du fick köpt ditt hus eftersom det är många andra som också flyttat hit under de senaste 5 åren. Femsjö är nu en by med ett rikt familjeliv och med fler årsbebodda hus. "Det är visst inte alls lika stor andel sommarhyreshus här längre. Så trevligt med lite fler människor runtomkring".

Du får höra att det har skett en stor förbättring kring de lokala företagen och lantbruket. Du minns företagsregistret som du skummade igenom på kommunens hemsida innan flytten. Många i byn är fortfarande egenföretagare. Samarbetet mellan dem har ökat och i och med företagsregistret och andra projekt för att stärka den lokala försörjningen är risken för att de försvinner mycket lägre. "Så fantastiskt att byn fortfarande präglas av en stark entreprenörsanda och att man har tagit tillvara på den".

För andra som arbetar på längre håll såsom i Halmstad, Smålandsstenar eller Gislaved är det inte alls lika jobbigt att pendla längre. Den förbättrade kommunikationen var en av anledningarna till att det var möjligt för dig att flytta hit eftersom dina barn nu kan åka kollektivt från Femsjö till Hylte och därifrån ta sig vidare. Du behöver inte oroa dig över hur barnen ska ta sig till skolan när de blir äldre. Du vet också att de inte behöver vara så beroende av dig som du var av dina föräldrar när du skulle iväg någonstans. Och det bästa, du behöver inte ha ett extrajobb som taxichaufför åt dina barn.

Den förbättrade servicen är också ett stort plus. Kommunalt vatten och avlopp och post kommer underlätta mycket i ditt nya vardagsliv. Utan förbättrad kommunikation och service hade anpassningen från stadsliv till lantliv varit mycket svårare och inte ett lika självklart val för dig och din familj.

Din mamma och de andra på hemmet fortsätter att prata på. Du tycker det är roligt att de är så positiva till förändringarna som har skett. De förklarar att det beror på att man har kunnat bevara det vackra med Femsjö. Tryggheten och tystnaden. Kulturen och naturen som är så värdefull för dem. Att man har tagit hänsyn till allas intressen. Men de menar också att det inte alltid är tyst i Femsjö. Det händer mycket inom föreningslivet. De förklarar dock att det inte är något som stör dem utan att det har gjort byn levande och ökat samhörigheten mellan alla områden i socknen. Femsjö har ett starkt friluftsliv som till stor del har förbättrats genom föreningarna. Föreningarna har fått starkare karaktär och har flera projekt igång. Det finns även en eventkommitté som anordnar olika aktiviteter för alla åldrar. Personerna på hemmet säger att de i förra veckan hade en spelkväll med de som bor på hemmet och andra äldre som fortfarande bor kvar i sina hus. Det var väldigt lyckat och uppskattat. Det roligaste upplevde de var att de fick möjligheten att träffa de som inte bor på hemmet som omväxling.

Du har själv fått en inbjudan av styrelsen till den årliga cykelfesten och du ska självklart gå för att träffa gamla bekanta, dina nya grannar och kunna bekanta dig med de andra runtomkring i bygden. "Jag får äntligen chansen att lära känna alla i socknen och inte bara de som bor mig närmst. Så himla roligt att samhällningen har blivit så stor att den sträcker sig även mellan byarna. Och att det anordnas aktiviteter för alla. Femsjö är så mycket mer än vad jag minns och vad jag hade kunnat drömma om när jag valde att flytta tillbaka". Du åker vidare till ditt nya hem med ett leende på läpparna och en förväntansfull känsla inför framtiden.

10. Hur kan bygden främjas till att mer likna sin vision?

Under processen 2022/23 uttalades ett behov av att förenkla visionen och skapa mer tydlighet kring ett eller ett par mål som uppkommit, främst i syfte att skapa mer handlingskraft.

I denna versionen av LUPen lyfter vi därför det stycke från tidigare version som förenklar visionen:

”Visionen för Femsjö 2025 är att vi ska kunna bevara det som vi har, försköna det samt komplettera med sådant vi saknar för att ge liv till bygden.”

Vi har också i denna versionen hittat ett par utvecklingsmöjligheter (se kapitel 7) som kan omformas till mål i en handlingsplan:

- **Öka sammanhållningen eller känslan av en gemenskap i hela bygden**
- **Öka utbudet av boendemöjligheter**

11. Konkret handlingsplan

När denna uppdaterade versionen av LUPen sammanställdes i november 2023 har det ej arrangerats en öppen workshop kring handlingsplan för hela bygden i Femsjö. Istället har handlingsplanen nedan förankrats med enskilda personer och föreslås här av författaren att fyllas på med både ansvariga och fler supportere. Förslagsvis uppdaterar ansvarig för de olika aktiviteterna under punkten ”Övriga frågor” på de gemensamma årsmötena som arrangeras av Hembygdsföreningen och Landsbygdsföreningen. Förslagsvis är det under årsmötet som bygdebör bjuds in att ta ansvar för de punkter som just nu saknar ansvariga men har supportere som vill stötta aktiviteten.

Handlingsplan

Aktivitet	Tidsplan	Ansvarig	Jag vill supporta
Arrangera julgransplundring	Årligen kring tjugonde knut	Landsbygdsföreningen Femsjö	
Arrangera kräftskiva	Årligen	Landsbygdsföreningen Femsjö	
Arrangera cykelfest	Årligen	Marion Eckardt, Susanne Källén, Kjell-Åke Källén	Turid Bordin & Landsbygdsföreningen Femsjö
Skapa plan för boendebristen- kontakta fastighetsägare	Senast 2028		Landsbygdsföreningen Femsjö
Arrangera mötesplats vintertid	Vintern 23/24	Linda Larsson, Angela Larsson & Susanne Kjällén	Annika Van Es

Under processen 2022/23 hade vi en "initiativ-lista" digitalt och analogt på varje möte och varje samtal. Denna lista har blivit presenterad i början av varje möte och workshop i bygden med en inbjudan att ta en idé, från dig själv eller någon annan, och skapa ett initiativ som du vill ta ansvar för ska ske. Det betyder att personer under möten och workshops har namngett ett initiativ, ibland beskrivit initiativet närmare och skrivit upp sig själv som ansvarig med kontaktuppgifter. Därefter fanns det möjlighet för andra personer att skriva upp sig själva som deltagare till initiativet genom att fylla i sitt namn och kontaktuppgifter. Initiativ-listan har i första hand fyllt syftet att uppmärksamma och stötta initiativ och självorganisering under processen 2022/23 inom projektet "Smarta Landsbygder i Halland". Nedan följer en sammanställning av initiativ-listan (med kontaktuppgifter borttagna) för Femsjö så som den såg ut 2023-10-25 med ett tillägg av en sista kolumn med författarens kommentarer om status:

Initiativnamn	Beskrivning	Ansvarig	Jag vill delta	Kommentar & status
Samåkning & more	Skapa en grupp (kanske messenger/whatsapp) som vi erbjuder skjuts i & annat + Ber om det. Jag behöver nån som hjälper jaga oss! :)	Marion Eckardt	Turid Brodin	Ingen ny grupp är startad. Tipsat om appen Supertext.
Laddstolpe		Susanne Källén		Inte fått någon deltagare och ingen mer information om aktiviteter eller plan för initiativet.
Ställplats	Husbil	Kjell-Åke Källén	Ingmar Wahlström	Kommunens kontaktpersoner för ställplats är skickad till gruppen men ingen mer information om aktiviteter eller plan för initiativet.
Bokskåp		Ingrid Kampås		Fått stöd med bokskåpet utanför denna lista och verkställt ett bokskåp vid Femsjö anslagstavla.
Cykelfest		Marion Eckardt	Susanne Källén, Turid Brodin, Kjell-Åke Källén & Peter Johansson	Genomfördes 3 juni 2023.

Under processen 2022/23 söktes information för att uppdatera handlingsplanen från tidigare LUPen, nedan följer de kommentarer som samlats in per arbetsgrupp:

- Femsjö Event – ”händer grejer men inte utökats.”
- Femsjö Sambruk – ”vi började lite men alla hade fullt med sina egna trädgårdar.”
- Femsjö Bostadsservice – saknar uppdatering.
- Femsjö Furuwallen – ”klart!”
- Femsjö Naturvård – ”klart och pågår årligen.”
- Femsjö Bostäder – saknar uppdatering.
- Femsjö Samåkning – ”finns en Facebook-grupp – funkar tyvärr inte så bra.”
- Femsjö Skaparverkstad – saknar uppdatering.
- Femsjö Äldreboende – saknar uppdatering

Foto: Rebecka Hansson och Jennifer Van Es

Bilaga 1.

Utvecklingsplan Femsjö 2.0

Sammanställning av behov från processen 2022-23:

Nedan lista är ord och citat tagna från den dokumentation som gjort under processens olika bymöten, aktörsmöte, möten med arbetsgruppen för lokalekonomisk analys samt enskilda samtal med engagerade personer i Femsjö socknen.

Gruppmöten:

- Gemenskap – hur bjuder vi in och hur kommer vi med?
- Hedra styrkor eller WOW-kultur av vad som redan görs
- Gemenskap i hela bygden igen
- Samverkan och känsla av acceptans
- Värna om barn och barnfamiljer som redan finns här
- Samverka över generationer
- Vårda det vi redan har, exempelvis Stiftelsen
- Boenden och plats för äldre
- Hitta en gemensam Vision – vad vill vi?
- Mer folk
- Hitta nya tomter
- Revidera Lokala utvecklingsplanen
- Mötesplatser för gemensam rörelse exempelvis elljusslinga, Furuvallen, Inne gym etc.
- Bevara Naturskolan
- Kunskap om vad barn och unga i bygden vill
- Gemensamt firande och fest

Enskilda samtal:

- Boenden för nästa generation
- Ny generation engagerade i Stiftelsen
- Mer säkerhet – inbrott oroar
- Lekplats vid kyrkan
- Mötesplats för gemensamma idéer och samtal
- Odlingsbar mark för grönsaksodling både för hushåll och kommersiell market garden
- Pålitlig person för kritisk roll som administratör för Stiftelsen
- Bostäder för dem som ej har råd att köpa
- Skapa nätverk mellan de som flyttar in och de som redan bor här
- Ändra utvecklingen av krympande befolkning, försämrar livet för samtliga i bygden
- Bjuda med Hallaböke och Bohult mer, de brukade vara med i stora gemenskapen.

S. 4-5: Sammanställning i "fyrfältaren" inspirerad av Ken Wilber Listorna med behov är här sorterade efter axlarna; Inre - Yttre samt Individuellt - Kollektivt.

Yttre

Boende-
både köp
och alter-
nativ

Hitta nya
tomter

Individuellt

Gemensam
fest

Hedra
styrkor

Lekplats
vid kyrkan

Vårda det vi
redan har ex.
stiftelsen

Mötesplats
för idéer och
samtal

Revidera
LUP:en

Boenden
för nästa
generation

Mer
folk!

Värna om
barn och
barnfamiljer

Admini-
stratör-
stiftelsen

Bevara
naturskolan

Boenden
och plats
för äldre

Ny genera-
tion engage-
rade i stiftel-
sen

Mötesplats
för rörelse

Ändra tren-
den i be-
folkningsut-
vecklingen

Bjuda med
Hallaböke
och Bohult

Hitta nya
tomter

Samverkan
mellan byg-
debor och
över genera-
tioner

Odlingsbar
mark

Kollektivt

Bilaga 2.

Utvecklingsplan Femsjö 2.0

Sammanställning av förslag från processen ”Medborgarbudget” 2022-23

Hylte kommun har beslutat om att tillsätta en medborgarbudget om 1,5 miljoner kronor för ortsutveckling som ska fördelas ut på olika orter i kommunen, Femsjö samt Kinnared inklusive Brännögård. En medborgarbudget är ett sätt att involvera medborgare i beslut om hur delar av kommunens resurser ska fördelas. Förslag lämnades under november och början av december 2022 från Femsjö till Hylte kommun. Därefter skedde en omröstning mellan de förslag som uppnådde kritikerna och villkoren under september 2023. Då alla förslag kan ses som önskemål från bygdens invånare på investeringar sammanställs här nedan samtliga förslag.

Förslag som ej kom med i omröstningen (noteringar från möte på kommunhuset 2023-05-15):

- Stöd till Elias Frieesmuseet samt utveckla små museum
- Vitalisera Naturskolan
- Medborgarcenter i församlingshemmet
- Sittplatser på Furuwallen
- Resurser till Furuwallen och fotbollsplanen, exempelvis kritmaskin.
- Bygga hyresbostäder
- AutoMat butik
- Innegym
- Ställplats med WC och el
- Elljusslinga
- QR-koder på Gula spåret

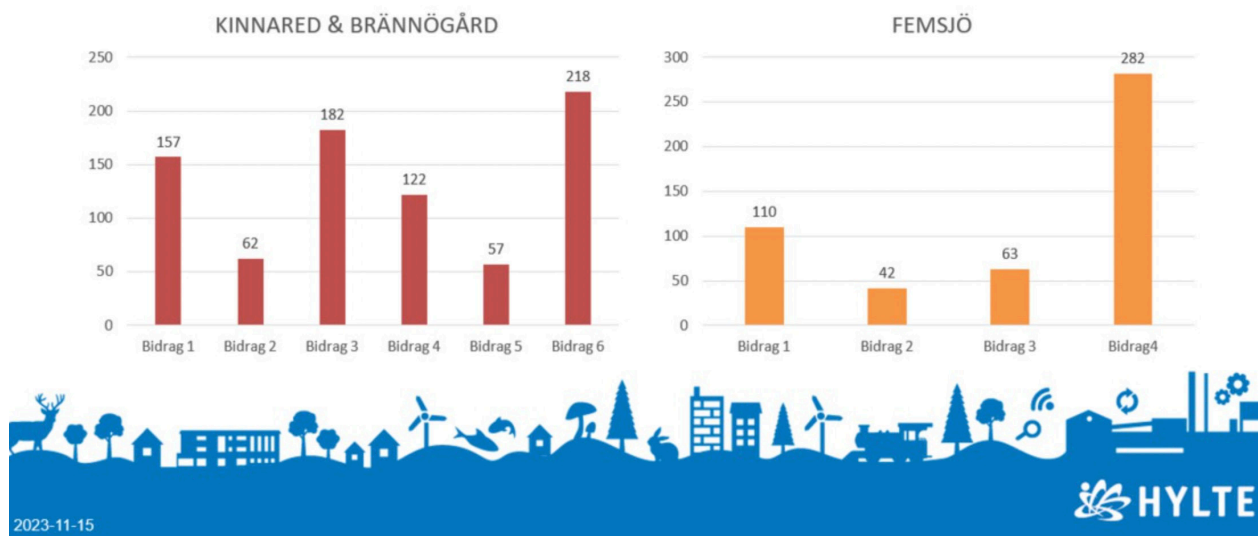
En del av ovanstående förslag har vidarebefordrats av kommunledningskontoret till berörda förvaltningar och kommunala bolag.

Röstbara förslag i Femsjö (källa: hylte.se den 2023-10-25):

- Bidrag 1 - Lekplats vid Ibro badplats
- Bidrag 2 - Utegym vid Ibro badplats
- Bidrag 3 - Publik laddstation (elbilsladdning) i Femsjö kyrkby
- Bidrag 4 - Aktivitetsplats i naturliga material. Kombination av ett utegym och motorikbana / lekyta för barn i Femsjö kyrkby

Resultat om förslag i Femsjö (källa: hylte.se den 2023-11-21):

Röstfördelning

”Förslagsställarna till de vinnande förslagen har bjudits in att tillsammans med berörda förvaltningar påbörja processen för att ta fram hur förslagen ska utformas på respektive plats. Därefter ska förslag på utformning samt budget presenteras för kommunstyrelsen som ska ta ställning till de slutgiltiga förslagen innan den verkställs/genomförs på respektive ort. Vi återkommer när vi har mer information om tidsplan för genomförande.”